

Filosofie en actualiteit

Vijfde avond

Wittgenstein (1889 - 1951)

- Taalfilosofie
  - W. 1: logica als beschrijvingstaal
  - W. 2: "meaning is use"
- Voorgangers: Frege, (Leibniz)
  - Zin & betekenis
- Opvolgers: Austin, Searle, (Quine)
  - Locutie, illocutie, perlocutie

Twee takken van filosofie

- Continentaal

- Rationalisme
- Idealisme
- Romantiek
- Nihilisme
- Postmodernisme

- Angelsaksisch

- Empirisme
- Utilitarisme
- Pragmatisme
- Taalfilosofie
- Analytische filosofie

Over seks en liefde

- Liefdesmoraal
- Natuurwet
- Porno
- Leren liefhebben
- Medelijden

Liefdesmoraal

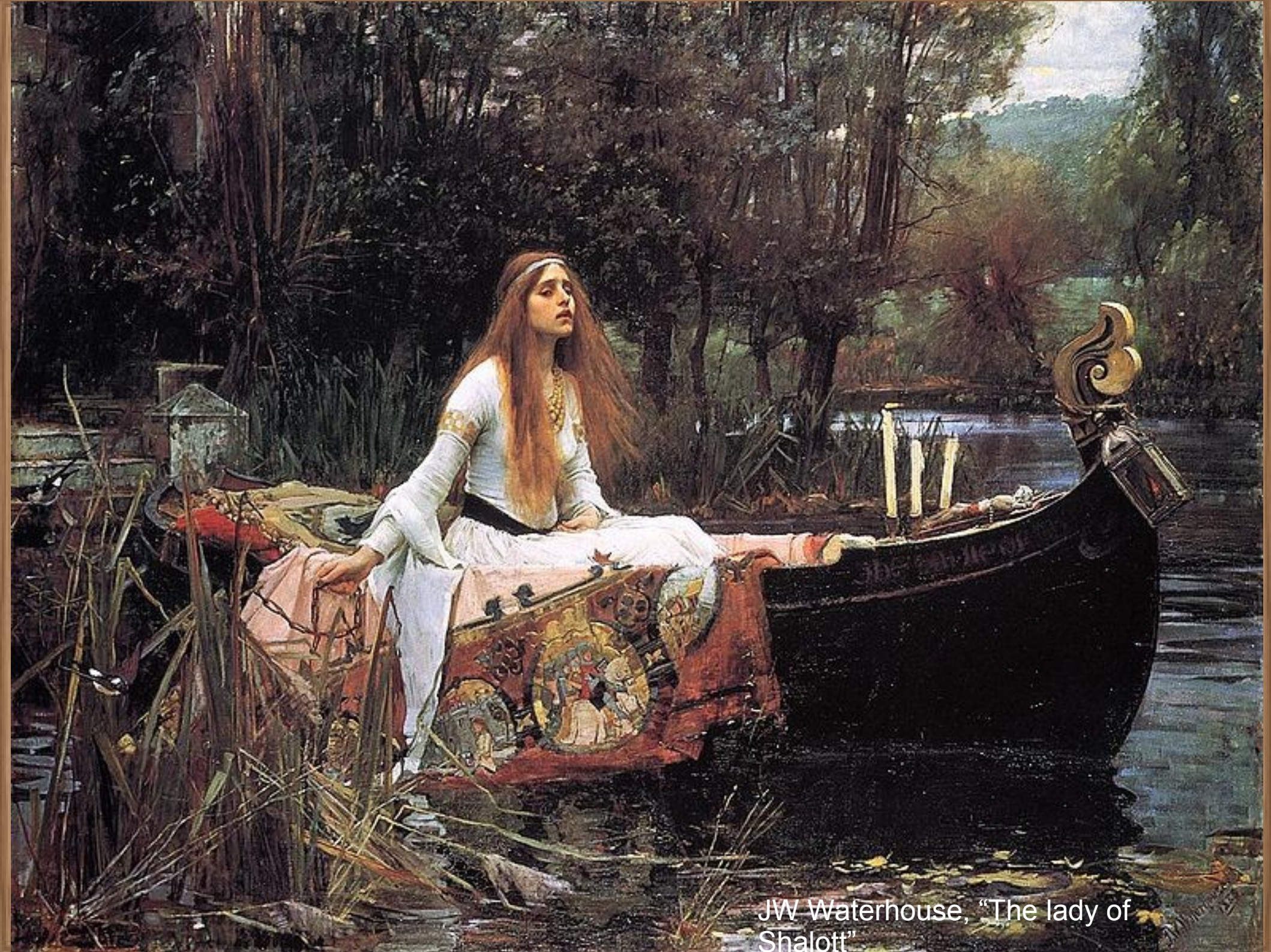

- Grieken: seks als genot / betaalmiddel
- Christendom: gereguleerde seks
  - Bevolkingsgroei / erfrecht
  - Katholicisme: verbreiding van het geloof
- Utilitarisme, socialisme, liberalisme, romantiek: seks en liefde
  - Vrijheid, gelijkheid, broederschap

Romantiek

- Reactie op Verlichting
- Nadruk op subjectieve ervaring
  - Emoties, verbeelding, intuïtie
  - Het onverklaarbare, raadselachtige
  - Nostalgie, hang naar het verleden
  - Authenticiteit, eigenheid
- Voorgangers: Rousseau

JW Waterhouse, "The lady of Shalott"

Natuurwet 1

- ~~Is homofilie natuurlijk?~~
- Sofisten: "De mens is de maat van alle dingen" (Protagoras)
- Plato:
  - Symposion: scheiding der geslachten
  - De wetten: homoseks onnatuurlijk
- Thomas van Aquino: natuurwetten basis christelijke ethiek

Natuurwet 2 *

- Is "natuurwet" een goede basis voor een ethiek?
  - Wat is natuurlijk / wat onnatuurlijk?
  - Waarom ons aan de natuur onderwerpen?
- Hoe natuurlijk is homoseksualiteit?
  - Waarom is het in de loop van de evolutie niet uitgestorven?

Porno 1

- Wat is pornografie?
  - Expliciete seks
  - Doel: seksuele opwinding
- Waarom is het verwerpelijk?
  - Tonen van strafbare feiten?
  - Denigrerend t.o.v. vrouwen?
- Wat is het effect?

Porno 2 *

- Wat is oorzaak, wat gevolg?
  - Porno → geweld tegen vrouwen
  - Sociaal onaangepast → porno
- Welke rol speelt porno?
  - Verboden vruchten
  - Escapisme
  - Esthetisering van het kwaad

Porno 3 *

- Wat voor signaal geeft het af?
  - Verzet tegen gevestigde orde
  - Seks als amusement
  - Nastrevenswaardig ideaal
- Wat moeten we ermee?

Leren liefhebben

- Liefde een toevalstreffer?
- Erich Fromm (1900 - 1980): liefde is meest wezenlijke menselijke behoefte
- Tekortkomingen:
  1. Hoe word ik bemind / hoe kan ik liefhebben?
  2. Liefde als koopwaar
  3. Falling in love / being in love

Leren liefhebben 2

- Liefde is een talent dat geoefend moet worden
- Liefde geen aandoening maar activiteit
- Liefde wordt niet als maatschappelijk streven gezien
- Samenleving op liefde inrichten

Leren liefhebben 3 *

- Wat maakt liefde attractief?

  - Emotionele bevrediging
  - Wederzijdse betrokkenheid
  - "Twee weten / kunnen meer dan een"
- Welke rol moet liefde spelen?
  - Centrale rol in persoonlijk leven / samenleving
  - Vrijtijdsbesteding
  - Levensdoel

Medelijden 1

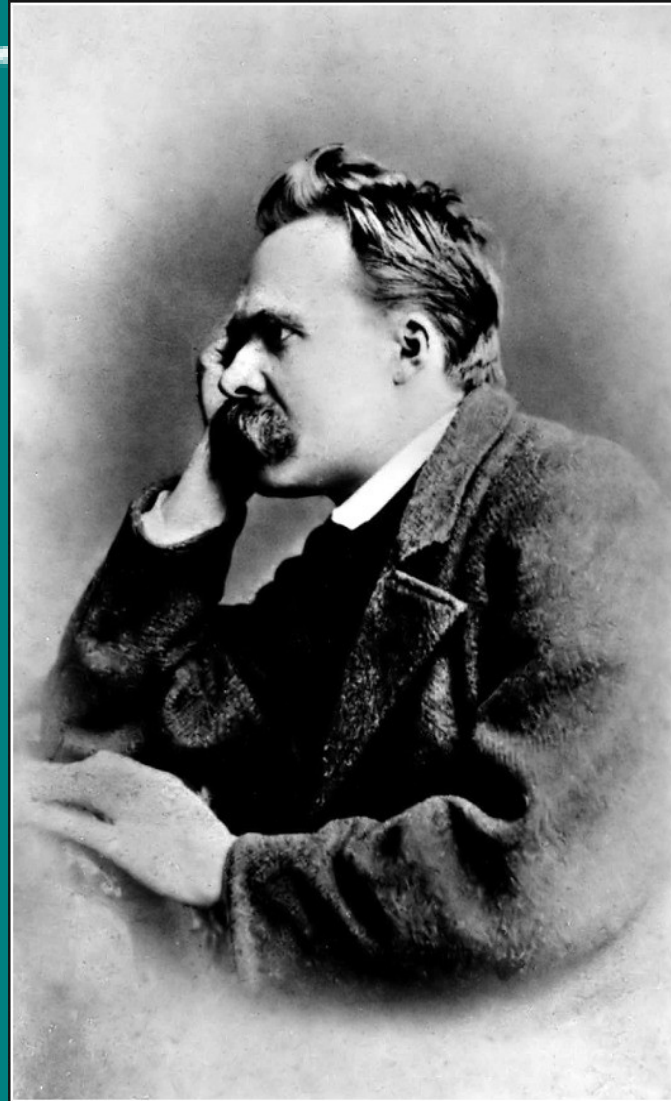
- Winia: medelijden → gebrek aan respect
- Christelijke deugden: altruïsme, gelijkheid, medelijden
- Ondeugden: eigenliefde, ongelijkheid, onverschilligheid
- Nietzsche (1844 - 1900): goed is wat de macht en positie van het individu bevordert

Medelijden 2

- ~~Medelijden bestempelt mens als slachtoffer~~
- Christelijke waarden → ressentiment
  - Afschrijven eigen onvermogen op externe zondebok
- Wilders: islam als zondebok
- Angst zaaien: Nederlanders bedreigd door moslims / moslims bedreigd door PVV

Friedrich Nietzsche (1844 - 1900)

Levensloop

- 1844 geboren in Röcken
- 1849 vader (dominee) overlijdt
- 1865 ontdekt Schopenhauer
- 1868 ontmoet Richard Wagner
- 1869 - 1879 hoogleraar filologie in Basel
- 1879 - 1889 vrije filosoof (Sils Maria, Genua, Nice, Turijn)
- 1889 - 1900 waanzin (verzorgd door moeder en door zus Elisabeth)
- 1900 overlijdt in Weimar

Tijdgenoten

- Arthur Schopenhauer (1788 - 1860)
- John Stuart Mill (1806 - 1873)
- Charles Darwin (1809 - 1892)
- Otto von Bismarck (1815 - 1898)
- Richard Wagner (1813 - 1883)
- Karl Marx (1818 - 1883)
- Fjodor Dostojevski (1821 - 1881)
- August Strindberg (1849 - 1912)

Ideeën

- Vrijdenker
- Het dionysische en het apollinische
- Übermensch
- Wil tot macht
- Herenmoraal en slavenmoraal
- Eeuwige terugkeer

Übermensche

- Montaigne, Abbé Galiani, Goethe, Stendhal
- Kenmerken:
  - Nieuwsgierig
  - Artistiek begaafd
  - Sterke geslachtsdrift
- Wie goed wil zijn moet pijn lijden
  - Perfectie vraagt oefening

Pijn gebruiken

- Pijn is vaak teken dat er iets mis is
- Kan tot iets goeds of iets slechts leiden
- Hangt af van de instelling en wilskracht van de pijnlijder
- Montaigne: doe je voordeel met tegenslagen

Christendom

- "Het is onfatsoenlijk tegenwoordig nog christen te zijn"
- Christendom en drank ontmoedigen ons onze problemen te koesteren
  - "de twee grote Europese narcotica, alcohol en christendom"
- Christendom is vergoelijking van zwakheden
  - "religie van de behaaglijkheid"

Acceptatie

- Belangrijkste eigenschap van een edel mens: iemand zijn die niet meer ontkent
- "De grootste ziekte der mensen is ontstaan uit de bestrijding hunner ziekten"
- Onmiddellijk werkzame middelen maken de kwaal vaak erger

Centrale vraag

- Waartoe zijn we op aarde?
  - Om God te dienen?
  - Om zoveel mogelijk te betekenen voor onze medemensen?
  - Om onze persoonlijke mogelijkheden zo goed mogelijk te realiseren?
  - Nergens voor?